

Proeftuin Toekomstscenario

Kind- en gezinsbescherming Groningen

Adviesrapport voorbereidingsgroepen

1 juni 2024

Toekomstscenario
Groningen

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Werkgroep Regionale Werkdefinities	4
2.1	Opdracht	4
2.2	Opbrengst	4
2.3	Advies	5
3	Werkgroep Netwerkversterkend werken	6
3.1	Opdracht	6
3.2	Opbrengst	6
3.3	Advies	7
4	Werkgroep Implementatie inhoudelijke kaders	8
4.1	Opdracht	8
4.2	Opbrengst	8
4.3	Advies	10
5	Tijdslijn	14
5.1	Workshops	15

1 Inleiding

In dit adviesrapport doen wij verslag van de voorbereiding van de proeftuin, zoals we hebben beschreven in het programmaplan Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming Groningen. Het programma noemen we hierna Toekomstscenario. Dit rapport bevat de uitkomsten van de werkgroepen, een tijdslijn voor de komende periode en hoe we in Groningen gaan starten met de proeftuin.

Ter voorbereiding van de proeftuin, zijn er drie voorbereidingsgroepen gestart. Deze voorbereidingsgroepen hebben de opdracht gekregen om de proeftuin Toekomstscenario voor te bereiden, aan de hand van een specifieke opdracht. Deze opdrachten betreffen de regionale werkdefinitie, netwerkversterkend werken en implementatie inhoudelijke kaders. De werkgroepen zijn sinds begin 2024 meerdere keren bijeengekomen, fysiek of digitaal, om te komen tot een gedragen advies op de drie thema's. Deze adviezen zijn in dit rapport samengevoegd.

Leonie Broek

2 Werkgroep Regionale Werkdefinities

2.1 Opdracht

Essentieel voor Toekomstscenario is de wijze van samenwerken. We werken niet als bij een estafette na elkaar, maar gelijktijdig met elkaar, als netwerk. Het uitgangspunt is dat de regie, bij het betreffende huishouden ligt. Om in het netwerk het goede gesprek te voeren, is het nodig dat je elkaar goed begrijpt. De betekenis van begrippen kan per werkveld verschillen. Dat heeft onder andere te maken met de verschillende perspectieven op veiligheid, rechtsbescherming en regie. Een gedeeld begrippenkader is daarom nodig. De opdracht van de werkgroep *regionale werkdefinities* is:

Stel een begrippenlijst op voor regionale werkdefinities ten aanzien van veiligheid, rechtsbescherming en regie.

Het beoogde resultaat is een gezamenlijk begrippenkader dat we in de regio kunnen gebruiken, voor alle netwerkpartners in de uitvoerende- en de beleidspraktijk in regio Groningen.

2.2 Opbrengst

Onderstaande definities zijn de opbrengst van de bijeenkomsten van de werkgroep. Dit betreffen nog geen definitieve definities. Vanuit landelijk programma Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming wordt gewerkt aan een handelingskader waarin ook begrippen worden gedefinieerd. Wij beperken ons daarom tot dit overzicht van definities.

Casusregie

Voor de casusregisseur ligt de regierol op het niveau van ondersteuning van een persoon, gezin of huishouden. De casusregisseur monitort het inhoudelijke plan van aanpak op alle levensgebieden, waarvoor afstemming en samenwerking met andere professionals in de casus nodig is. De casusregisseur is idealiter een professional en werkzaam in het sociale gebieds- of wijkteam van een gemeente. Die is verantwoordelijk voor het realiseren van passende ondersteuning aan de inwoner. Ook monitort die het proces van begin tot eind en is bevoegd om zelf procesinterventies in te zetten, een multidisciplinair overleg. Bij hulp en ondersteuning aan een individu of gezin is er - indien er meerdere hulpverleners vanuit meerdere hulpverlenende organisaties zijn- altijd een casusregisseur. *Bron: Handreiking AVE 2.0*

Procesregie

De procesregisseur stuurt op het resultaat van de hulp. De procesregie ligt op het niveau van de samenwerkende professionals van meerdere organisaties. Een procesregisseur wordt toegevoegd wanneer er sprake is van dreigende escalatie, stagnerende samenwerking, een onveilige situatie of als de hulpverlening niet effectief is. Naast de inzet van procesregie blijft altijd sprake van casusregie en blijft de casusregisseur verbonden aan de casus. Deze blijft het aanspreekpunt voor de inwoner. De procesregisseur heeft geen direct contact met de inwoner of het gezinssysteem. *Bron: Handreiking AVE 2.0*

Veiligheid

Veiligheid verwijst naar je geaccepteerd, verbonden, geborgen, verzorgd en beschermd voelen. *Bron: Leidraad werken aan veiligheid vastgesteld: december 2023*

Onveiligheid

Onveiligheid in de context van deze leidraad verwijst naar onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties. Dit betreft zowel onveiligheid in opvoedsituaties en ontwikkelingsbedreiging, huiselijk geweld en kindermishandeling. Vormen van huiselijk geweld zijn onder andere kindermishandeling, ouderenmishandeling, eer-gerelateerd geweld, seksueel geweld, (ex-) partnergeweld, psychische mishandeling, stalking en emotionele- en fysieke verwaarlozing. Onder ontwikkelingsbedreiging tot slot, vatten we delictgedrag van jeugdigen. *Bron: Leidraad werken aan veiligheid vastgesteld: december 2023*

Regievoeren

Een inwoner heeft regie over het eigen leven en neemt zelf beslissingen. Soms lukt dit beperkt of helemaal niet. Dan moet de regie worden ondersteund. Bijvoorbeeld als een situatie onveilig wordt, is het nodig dat een ander de regie overneemt.

2.3 Advies

Vanuit de werkgroep wordt ondersteund dat het van cruciaal belang is om in het werkveld dezelfde taal te spreken. In trajecten waarbij het misloopt in de samenwerking, ligt de oorzaak volgens de deelnemers van deze voorbereidingsgroep, vaak door miscommunicatie tussen professionals. Het blijkt dat ze vaak niet dezelfde taal spreken. Dit belang wordt op steeds meer plekken ingezien, hierdoor zijn er zowel landelijk als regionaal ontwikkelingen rondom definities. Hierdoor is de werkgroep voortijdig gepauzeerd. Op dit moment zijn er veel verschillende groepen bezig met het ontwikkelen van definities. Tevens is eind januari een eerste dialoogversie, vanuit het landelijk programma, rondom het handelingskader opgeleverd. In het handelingskader wordt ook gewerkt met definities. Vanuit de werkgroep geven wij het advies om vanuit de drie grotere, regionale, programma's; Inkoop Hoogspecialistische Jeugdhulp, Hervormingsagenda en Toekomstscenario, gezamenlijke werkdefinities op te stellen.

3 Werkgroep Netwerkversterkend werken

3.1 Opdracht

Een belangrijk uitgangspunt van Toekomstscenario, is om de regie zoveel mogelijk bij het huishouden te laten en oog te hebben voor de kracht van het sociale netwerk. Professionals zijn passanten in het leven van de huishoudens. Netwerkversterkend werken draagt bij aan duurzaam herstel en legt zoveel mogelijk regie bij het huishouden zelf. Om dit te bereiken, moeten we verkennen hoe we hier het beste invulling aan geven. De opdracht van de werkgroep Netwerk versterkend werken is daarom:

Adviseer hoe netwerkversterkend werken invulling kan krijgen binnen het kader van Toekomstscenario.

In het advies moet terugkomen, wat er voor een goede en haalbare implementatie nodig is, in het bijzonder bij de Groninger proeftuin Toekomstscenario. Het beoogde resultaat is dat netwerkversterkend werken in regio Groningen, onderdeel uitmaakt van de nieuwe manier van samenwerken binnen Toekomstscenario.

3.2 Opbrengst

Tijdens de verschillende werkgroepbijeenkomsten hebben we ruim de tijd genomen om te inventariseren wat netwerkversterkend werken precies inhoudt en hoe verschillende organisaties hier aandacht aan besteden. Hierbij is een gezamenlijk beeld dat iedere professional van de werkgroep zich zeer bewust is dat netwerkversterkend werken van essentieel belang is. Iedereen voelt zich zeer betrokken en verantwoordelijk voor de huishoudens waarmee zij werken. Dit leidt tot het gevoel van werkdruk. Samen met de hectiek van spoedsituaties, lukt het niet goed om die samenwerking met het netwerk toe stand te brengen. Daarnaast hebben we ook te maken met huishoudens waarbij niet direct gewerkt kan worden met het netwerk. Oorzaken hiervoor kunnen zijn dat het netwerk juist zorgt voor onveiligheid, dat er zeer beperkt netwerk aanwezig is of dat het netwerk niet wenst mee te werken. Hoe zorg je dan dat het netwerk weer betrokken raakt, of er weer een informeel netwerk komt? Welke tools kun je als medewerker dan gebruiken? We een aantal tools met elkaar verkend.

Vanuit de methodiek Signs of Safety (SoS), heeft de werkgroep positieve ervaringen met de volgende tools:

- **Words and pictures:** door te tekenen, een beeld schetsen van het verhaal dat verteld wordt. Deze tool is voornamelijk geschikt met het werken in gezinnen met kinderen of wanneer er in een huishouden sprake is van een licht verstandelijke beperking.
- **Genogram:** het systemisch uittekenen, samen met het huishouden, van het informele netwerk. Hierdoor worden in één oogopslag het gezinssysteem en de relevante relaties zichtbaar. Daarbij Waarin ook inzichtelijk wordt gemaakt wat deze personen kunnen betekenen.

De methode SoS is verder uitgewerkt in 'Implementatie inhoudelijke kaders', op pagina 9 van dit rapport.

Vanuit de methodiek Jim, *Jouw ingebrachte mentor*, is er een aanpak waarbij een jeugdige zelf een Mentor aanwijst. Een persoon die de jeugdige ondersteunt tijdens gesprekken. Deze methodiek is nog zeer gericht op Jeugd, de werkgroep heeft daarom ook de Jim voor volwassenen geïntroduceerd, *Jouw ingebrachte maatje*.

Vanuit klachtenprocedures van gemeenten, gecertificeerde instellingen en SKJ komt naar voren dat de bejegening essentieel is. Sluit als professional aan bij het taalgebruik van het huishouden, pas daarbij op voor jargon en afkortingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan; 'Indiceren', 'UHP', 'OTS', 'beoordelen', 'onderzoeken'. Naast het taalgebruik gaat het er ook om dat mensen afspraken niet nakomen, huishoudens hen niet begrijpen, dat het te lang duurt totdat er juiste hulp komt of het huishouden het niet eens met de ingeschakelde hulp.

Neem als professional, de tijd om te kijken naar het huishouden en het bijbehorende netwerk. Iedereen in het netwerk heeft een stukje van de puzzel, om te komen tot een oplossing. Daarom is het essentieel om de verhoudingen te begrijpen tussen het huishouden en het informele netwerk.

Het belang van samenwerken met het informele netwerk van huishoudens wordt door professionals onderschreven. Maar wanneer er sprake is van acute onveiligheid of tijdsdruk, dan wordt de oplossing veelal gezocht in het formele netwerk. Ook als die oplossing vanuit het informele netwerk zou kunnen komen. Daarom is het belangrijk dat juist in acute onveilige situaties er een praktijkbegeleider of gedragswetenschapper bereikbaar is, die coacht en kritische vragen stelt over het netwerk. Juist in situaties waar er sprake is van acute onveiligheid is het inzetten van het netwerk minder ingrijpend. Een valkuil die wordt benoemd is dat formele zorg vaak door professionals gevoeld wordt als veilig. Inmiddels weten we dat dit niet altijd zo is, maar toch blijft deze overtuiging hardnekkig.

3.3 Advies

Binnen de proeftuin wordt er altijd netwerkversterkend gewerkt. Hierdoor geeft de werkgroep als advies om binnen de proeftuin te werken met de ambitie; “We starten in de proeftuin alleen met steun van het netwerk”. Huishoudens zonder steunend netwerk vallen uiteraard ook in de proeftuin. We zullen bij deze huishoudens moeten beginnen met het activeren van dat netwerk. Zo zorgen we ervoor dat het netwerk een duidelijke plek krijgt gedurende het gehele traject. Samenwerken met het netwerk zorgt voor duurzaam herstel, hulpverleners zijn immers passanten in het leven van het huishouden. Om te komen tot netwerkversterkend werken, Hiervoor zijn de volgende randvoorwaarden noodzakelijk;

- Gedragen en gedeelde besluitvorming
- Inzet en ondersteuning van een praktijkbegeleider ter ondersteuning van de professionals in het Regionaal Veiligheidsteam
- Goed getrainde medewerkers in het Netwerkversterkend werken
- Bereikbaarheid na 17:00uur in geval van crisis
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen betrokken de professionals, het huishouden en het netwerk.

In het plan moet niet alleen aantoonbaar het netwerk in kaart gebracht zijn, maar uit de acties moet ook naar voren komen dat het netwerk actief betrokken is en op welke wijze. Het netwerk betrekken is noodzakelijk voor een duurzaam herstel. In de proeftuin willen we leren van de ervaringen rondom Netwerkversterkend werken. We willen ontdekken welke factoren helpend, of juist belemmerend zijn. Tevens is het advies van de werkgroep om in de proeftuin ook het ondersteunen en verstevigen van het netwerk verder te ontwikkelen. Dit moet antwoord kunnen geven op de vraag: wat heeft het netwerk nodig om als steunend netwerk op te kunnen blijven treden?

4 Werkgroep Implementatie inhoudelijke kaders

4.1 Opdracht

Het uitvoeringsplan Toekomstscenario bevat een Groninger Proeftuin Toekomstscenario. In de proeftuin doen we ervaring op met de beoogde wijze van samenwerken. Die samenwerking is gericht op het werken met huishoudens waar onveiligheid aan de orde is. Binnen het Toekomstscenario Groningen staat het huishouden centraal. We sluiten aan bij het perspectief van het huishouden en zetten in op het herstel van de eigen regie. Dit doen we onder andere door het eigen netwerk te betrekken en waar nodig te versterken. We hanteren de SoS-methodiek en werken volgens een integraal plan op basis van de verklarende analyse. Onze visie is gebaseerd op gefaseerd samenwerken aan veiligheid. We werken systematisch met cultuur-, trauma- en gendersensitiviteit.

Wat vraagt het om deze uitgangspunten in de praktijk te verwezenlijken? Ook hier wordt in de Groninger proeftuin Toekomstscenario ervaring mee opgedaan en van geleerd. Bij de start van de proeftuin is het van belang om een beeld te hebben van wat implementatie van de inhoudelijke kaders vraagt. Wie doet wat, wanneer? En waarin moet diegene geschoold zijn? Voor deze werkgroep is de opdracht als volgt geformuleerd:

Stel een advies op voor implementatie van inhoudelijke kaders, als uitgangspunt van de Groninger Proeftuin Toekomstscenario.

Het beoogde resultaat wordt samengevat in de volgende vier punten.

1. Dat duidelijk is wie, waarin geschoold of getraind moet worden bij de start van de proeftuin, met inachtneming van de hierboven beschreven contextinformatie.
2. Neem per rol de taken en verantwoordelijkheden op, die iedere betrokken medewerker inbrengt in de netwerksamenwerking.
3. Beperk het advies tot de startsituatie van de proeftuin, tijdens de proeftuin wordt ervaring opgedaan met hoe dit in de praktijk werkt.
4. Ongevraagd advies, over wat verder aandacht vraagt bij de implementatie van de inhoudelijke kaders van het Toekomstscenario in de regio Groningen.

4.2 Opbrengst

Tijdens de bijeenkomsten van de werkgroep hebben we sessies gedaan, om zelf de setting te ervaren waarin we werken. Deze sessies zijn begeleid door ervaringsdeskundigen. Zo zijn we tot een advies gekomen dat gedeeltelijk uit gesprekken over de praktijk tot stand is gekomen en deels door de ervaring in de sessies. Omdat deze opdracht best groot is, hebben we die opgedeeld in drie deelthema's. We bespreken deze thema's in de volgende hoofdstukken en sluiten af met het advies.

4.2.1 Methodieken

De keuze voor een specifieke methodiek is niet het belangrijkste. We moeten vooral in staat zijn om de middelen in te zetten die zo goed mogelijk passen bij de gegeven situatie. Daarom is het van belang om een goed toegeruste gereedschapskist te hebben. Om het gezamenlijke doel van Toekomstscenario te bereiken, moeten we zorgen voor het creëren van draagvlak en samenwerking met gezinnen. Wat we daarbij in kaart brengen, zijn de factoren die bijdragen aan veiligheid, de visie van betrokkenen en de wijze waarop de patronen kunnen worden doorbroken.

Er zijn vier methoden onderzocht, die ook in de regio veel gebruikt worden. Dit zijn Signs of Safety, Verklarende Analyse, Top3 methodiek en Metavisie. Een aantal van deze methodieken zijn voornamelijk ontwikkeld voor kinderen in onveiligheid, we hebben onderzocht of deze methodieken ook geschikt zijn voor volwassenen. Hieronder staan deze verder uitgewerkt:

Signs of safety

Signs of Safety is gericht op het creëren van een veilige (opvoed)situatie voor kinderen. De benaderingswijze wordt toegepast in situaties waarin kindermishandeling wordt vermoed of is gesignaleerd. Vanuit de werkgroep wordt dit niet gezien als methodiek maar een benaderingswijze. Signs of safety brengt de krachten van het huishouden in beeld, maar ook het aangaan van moeilijke gesprekken, het begrenzen. Er verschillende creatieve vormen waarmee de veiligheid in beeld gebracht kan worden. We missen binnen Signs of Safety de systemische benadering. De methodiek bevat wel alle basisingrediënten die nodig zijn in het werkveld. Het bevat genoeg aanknopingspunten, zoals het betrekken van het netwerk, om de methodiek ook in te zetten bij volwassenen.

Verklarende analyse

De verklarende analyse geeft vooral bij meervoudige, complexe problemen houvast. Het helpt bij het kiezen van een passende aanpak voor het kind, de jongere en de opvoeders en voor het stellen van concrete doelen en vervolgstappen.

Een goede verklarende analyse is handelingsgericht en brengt de oorzakelijke invloeden en omstandigheden in kaart, die een rol spelen in het ontstaan en in stand blijven van de problematiek. Dat betreft zowel de contextuele factoren; ouders, gezin of school, als de persoonskenmerken van betrokkenen. Het draagt bij aan een goed gedragen besluitvorming in de aanpak. Er zijn verschillende formats die helpen bij het maken van een verklarende analyse. Het maakt niet uit welk format professionals gebruiken, zolang ze maar met jeugdigen en ouders nadenken over 'het waarom' (de verklaring) van de problematiek (Tempel, 2020).

Het gaat echter bij de Verklarende Analyse niet over het maken van een keuze. Maar hoe kan de Verklarende Analyse aanvullend zijn op de methodieken die al gebruikt worden. De Verklarende Analyse helpt om een samenhangend beeld op te stellen dat inzicht biedt in de zorgen, de krachten en hetgeen moet gebeuren op het gebied van herstel van zowel acute als duurzame veiligheid en het doorbreken van intergenerationale patronen. Binnen de Verklarende Analyse zijn er 3 hulpmiddelen om te komen tot een Verklarende Analyse

- Verklarende Analyse, JENN (Ellen Loykens)¹
- Verklarende Analyse (Hilde Tempel)²
- 7 factoren model BOEG (Bureau Peers)³

Top 3

De Top3 methodiek is gebaseerd op de visie "Gefaseerd samenwerken aan veiligheid." Wat de voorbereidingsgroep hierin waardeert, is het uitgangspunt dat eerst aan acute veiligheid wordt en dat de daarbij werkzame elementen worden gebruikt bij het vervolg. Deze werkwijze is gericht op het voorkomen van een volgende escalatie. Er mist echter een concrete handswijze van het opstellen van zo'n plan en de bijbehorende analyse.

Metavisie

Metavisie ziet mensen, problemen en klachten in relatie tot de context waarin zij leven. Hierbij gaan wij uit van wederzijdse, circulaire, beïnvloeding en niet van rechtlijnig oorzaak-gevolg denken. Het is een Metavisie. Metavisie benadert systemisch werken als een zienswijze waarbij verschillende systemische stromingen het theoretisch kader vormen. De onderliggende gedachte is hier dat door op een andere manier te kijken, de houding en het handelen veranderen. Omdat alles met elkaar in verbinding staat, moet

er rekening gehouden worden met die verschillende perspectieven. Het bewust zijn van deze perspectieven, ligt aan de basis van duurzame veranderprocessen door middel van systemische interventies.

De relatie tussen mens en professional is in deze visie de belangrijkste factor voor het effect van de geboden hulp. In het geboden scholingsaanbod staat het opbouwen en onderhouden van een goede samenwerkingsrelatie, zowel met cliënten als met netwerkpartners centraal⁴. Het gehele systeem wordt in kaart gebracht, met de factoren die hebben bijgedragen aan bepaald gedrag. Metavisie gaat uit van vertragen en durven verdragen, mits de veiligheid dit toestaat.

Focus op zorgen uit elkaar trekken, om welk type geweld gaat het, hoe zijn de verhoudingen in het gezin en hoe kun je dat doorbreken. De systemische blik is vooral gericht op de context van het huishouden en het individu binnen de context, 'de mens'. Je werkt veel samen met het huishouden en betreft zowel het informele als het formele netwerk rondom het huishouden.

4.2.2 Samenwerken

Binnen Toekomstscenario gaan we van een ketensamenwerking naar een netwerksamenwerking. We willen afstappen van het estafettemodel. We zijn op zoek gegaan naar de randvoorwaarden voor effectief samenwerken. Met verschillende oefeningen hebben we letterlijk gevoeld wat het belang is van samenwerken. Hieronder volgt een aantal voorwaarden voor het samenwerken met het gezin.

Vertraag waar kan, maar handel direct acute onveiligheid. Geef het huishouden de tijd om te bewegen naar wat voor hen belangrijk is. Heb echt vertrouwen in het gezin en diens intrinsieke verlangens om het goed te willen doen. Oplossingen zitten in het gezin zelf. Samenwerken doe je vanuit contact, van mens tot mens. Luister en blijf bij de feiten. Zeg wat je doet en doe wat je zegt. Benoem ook wat je niet kunt en waarom niet. Dit zorgt ervoor dat je een betrouwbare partner bent. De betrokken professionals en het huishouden, vormen samen een team.

We behouden onze expertise, maar denken niet in hokjes. Spreek verwachtingen naar elkaar en het huishouden uit. Dit geeft helderheid in elkaars rollen en taken. Bespreek hiaten tussen de expertises en los ze op. Dit kan ook betekenen dat je soms een stap extra zet, ondanks dat die misschien buiten je takenpakket ligt.

¹ <https://jennoord.nl/jennthemas/verklarende-analyse/>

² https://rvg.nl/sites/default/files/2021-02/tool_3.2_-_verklarende_analyse.pdf

³ <https://bureaupeers.nl/?p=5420>

⁴ <https://www.systemischgilde.nl/>

“Samenwerken is elkaars handen vasthouden en samen het probleem aanpakken”

Elkaar leren kennen kost tijd en het helpt om het goede gesprek te voeren. Feedback moet de vorm hebben van bespreken en niet van iemand erop aanspreken. Wij denken dat er een cultuurverandering moet plaatsvinden, waarin mensen op een andere manier met elkaar willen samenwerken. Het is essentieel dat de mensen die de proeftuin gaan draaien, de wil hebben om met elkaar samen te werken en vertrouwen hebben in de opzet van de proeftuin. Hiervoor is het belangrijk dat mensen elkaar fysiek zien. Bijvoorbeeld door begeleide intervisie en een vaste ontmoetingsplek. Daarnaast is het van belang om aan de voorkant in te zetten op teambuilding, want klaar staan voor elkaar is essentieel.

In de voorbereidingsgroep is consensus en draagvlak bereikt om op deze manier samen te werken. In de proeftuin zal verder onderzocht gaan worden hoe dit vorm krijgt.

4.2.3 Taken en rollen

Om te komen tot een goed advies, hebben is gekozen voor de volgende werkwijze; adviseren door zelf te ervaren. De laatste twee bijeenkomsten hebben we ook meer tijd genomen, zodat we meer tijd hadden om de goede gesprekken te voeren. De werkgroep verschilt elke bijeenkomst deels van samenstelling, hierdoor is er even tijd nodig om te komen tot het goede gesprek. De laatste twee bijeenkomsten zijn we daarom een halve dag samengekomen. Het eerste dagdeel stond het perspectief van het huishouden centraal. Hieruit kwam naar voren dat het voor het huishouden essentieel is dat er iemand naast hen staat die zij vertrouwen, zowel vanuit het formele netwerk als het informele netwerk. Het is van belang dat er vanuit het formele netwerk iemand betrokken is en blijft, die het vertrouwen heeft van het huishouden.

Het tweede dagdeel stond in het teken van de professional, welke taken zijn er? En welke rollen zijn er in de proeftuin nodig? Ook hier kwam duidelijk naar voren dat er een klik moet zijn tussen de professional en de leden van het huishouden. Wisselingen in contactpersonen zijn alleen wenselijk op basis van een inhoudelijke afweging. Het huishouden voert zelf de regie, de casemanager ondersteunt het huishouden bij het voeren van die regie⁵. In samenspraak tussen professional en huishouden wordt bepaald welke problemen en knelpunten het eerst moeten worden aangepakt en wat het huishouden zelf als oplossing ziet met het netwerk. Alleen wanneer dit echt niet anders kan, zal zo tijdelijk mogelijk de regie, gedeeltelijk, overgenomen worden.

⁵ Hier ligt een advies door de werkgroep regionale werkdefinities

4.3 Advies

Het is van belang om te werken volgens een aantal uitgangspunten. Deze uitgangspunten worden tijdens de proeftuin verder aangevuld en aangescherpt.

Het huishouden heeft zelf regie.

De hulpverlening is erop gericht om het huishouden te ondersteunen in het voeren van regie. De expertise die het huishouden nodig heeft, zit in het huishouden zelf. Zij weten doorgaans waar voor hen de grootste noodzaak zit, ook wanneer er sprake is van onveiligheid. Veiligheidsafspraken worden samen met het huishouden gemaakt en besproken. Hiermee betrekken we het huishouden meer dan bij het neerleggen van bodemeisen. We kijken samen wat er nodig is. Wanneer er sprake is van acute onveiligheid, dan is direct handelen noodzakelijk. Als het gezin tijdelijk niet in staat is om de regie te voeren, wordt deze overgenomen.

Eerst begrijpen, dan pas handelen.

Er moet, samen met het huishouden, onderzocht worden wat de onderliggende oorzaken van gedrag zijn en waar de ruimte voor verandering zit. De verschillende perspectieven van alle leden van het huishouden worden onderzocht, door middel van individuele gesprekken. Daarom is het noodzakelijk om te vertragen en te verdragen.

Het informele netwerk is zo veel mogelijk betrokken bij de hulpverlening.

In het plan moet niet alleen aantoonbaar het netwerk in kaart gebracht zijn, maar uit de acties moet ook naar voren komen dat het netwerk actief betrokken is. Het netwerk betrekken is immers geen doel op zich. De steun vanuit het netwerk is noodzakelijk voor een duurzaam herstel. In de proeftuin willen we leren van de ervaringen rondom netwerkversterkend werken en willen we achterhalen welke factoren helpend zijn. Deze willen we op een goede manier verankeren in de werkwijze. Bijvoorbeeld op basis van pdca, wat staat voor plan, do, check, act. *Bron: Advies werkgroep Netwerkversterkend werken.*

Vanuit mens tot mens contact.

Menselijk contact vanuit het hart, een klik en contact van mens tot mens, zorgt voor de echte veranderingen in een traject. Als je binnen bent en het matcht, blijf dan! Wissel alleen op inhoudelijke gronden van contactpersoon.

We handelen transparant.

We doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen. We richten ons op het stoppen van de onveiligheid. Dit maken we zo concreet en feitelijk mogelijk en bespreken we met het huishouden en het netwerk, zowel formeel als informeel, samen.

We werken met experts die breed kunnen kijken.

We gaan ervan uit dat iedereen opgeleid is binnen een bepaald werkgebied. Daarom blijven we wel werken met expertises, alleen zijn de grenzen meer fluïde. Het systeem bepaalt niet wanneer er sprake moet zijn van een wisseling van contactpersoon, maar is de inhoud hiervoor leidend. Het is wel belangrijk dat de betrokkenen door de zorgdomeinen heen kunnen kijken. Een huishouden is immers niet op te knippen in verschillende wetgeving.

Wat het gebruik van methodieken betreft, heeft de werkgroep het volgende advies om niet “weg te gooien” wat we hebben. In Groningen zijn veel professionals SoS en Metavisie geschoold. Zoals hierboven is beschreven, gaan we eerst begrijpen en dan pas behandelen op basis van de Verklarende Analyse. Dat doen we vanuit een systemische aanpak waarin we gebruik blijven maken van SoS. Het advies is om het werken met SoS ook te gaan beproeven voor de doelgroep vanaf 18 jaar. In de landelijke proeftuinen wordt de Top3 methodiek nu op meerdere plekken gebruikt. Vanuit de voorbereidingsgroep wordt de meerwaarde van het gebruik van deze methodiek nog onvoldoende gezien.

De medewerker van het lokale team⁶ van de gemeente blijft contactpersoon. Die heeft als rol om de afstemming met alle betrokken partijen op alle leefgebieden te coördineren. Wanneer er sprake is van onveiligheid, zal het RVT worden ingeschakeld. Het RVT zal samen met de casemanager de situatie rondom de onveiligheid oppakken. Voor overige hulpvragen blijft de casemanager verantwoordelijk. Wanneer er sprake is van een gedwongen maatregel blijft de casemanager betrokken. Het is tijdens de looptijd van de proeftuin van belang dat de werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming goed aansluit op het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming.

Deze punten zijn noodzakelijk voor een goede samenwerking binnen het Regionaal Veiligheidsteam, het is van belang dat er een aantal zaken gefaciliteerd moeten zijn;

- Om elkaar goed te leren kennen, is het van belang om regelmatig samen op locatie te werken. Wanneer je elkaar goed kent, weet je wat ieders krachten zijn en waar je elkaar kunt aanvullen.
- Door gezamenlijk casuïstiek te bespreken, leren we meer van elkaar persoonlijk, elkaars casuïstiek en aanpak.
- Organiseren van gezamenlijke intervisie. Deze is bedoeld om elkaar beter te leren kennen, te leren van elkaars inbreng en te onderzoeken waarom bijvoorbeeld bepaalde zaken onder je huid gaan zitten en invloed kunnen hebben op het handelen.

Taken en rollen binnen het Regionaal Veiligheidsteam

Het Regionaal Veiligheidsteam (RVT) bestaat uit medewerkers vanuit de gemeente, Ervaringsdeskundige, Gecertificeerde Instelling (GI) en Veilig Thuis (VT). Binnen het RVT zijn er drie rollen, namelijk *Medewerker lokale teams*, *Medewerker GI&VT* en *Expert ouderen mishandeling*. De medewerker lokale teams is verantwoordelijk voor de brede systemische blik, de inzet van hulpverlening en het toevoegen van expertise en bevoegdheden, wanneer dat noodzakelijk is.

De medewerker GI&VT voegt in, wanneer er sprake is van onveiligheid⁷ of de samenwerkingsrelatie met het huishouden moeizaam gaat. De medewerker GI&VT werkt samen met de medewerker van de gemeente. Dit kan zowel een adviserende als een uitvoerende rol zijn. Dit is afhankelijk van de behoefte van de medewerker van de gemeente en of er bijvoorbeeld sprake is van een maatregel.

Binnen het RVT is het belangrijk dat er professionals aanwezig zijn met kennis rondom ouderen mishandeling. De inzet en de rol van het RVT is onderdeel van onze leerdoelen in de proeftuin.

Ingrediënten formeel contactpersoon

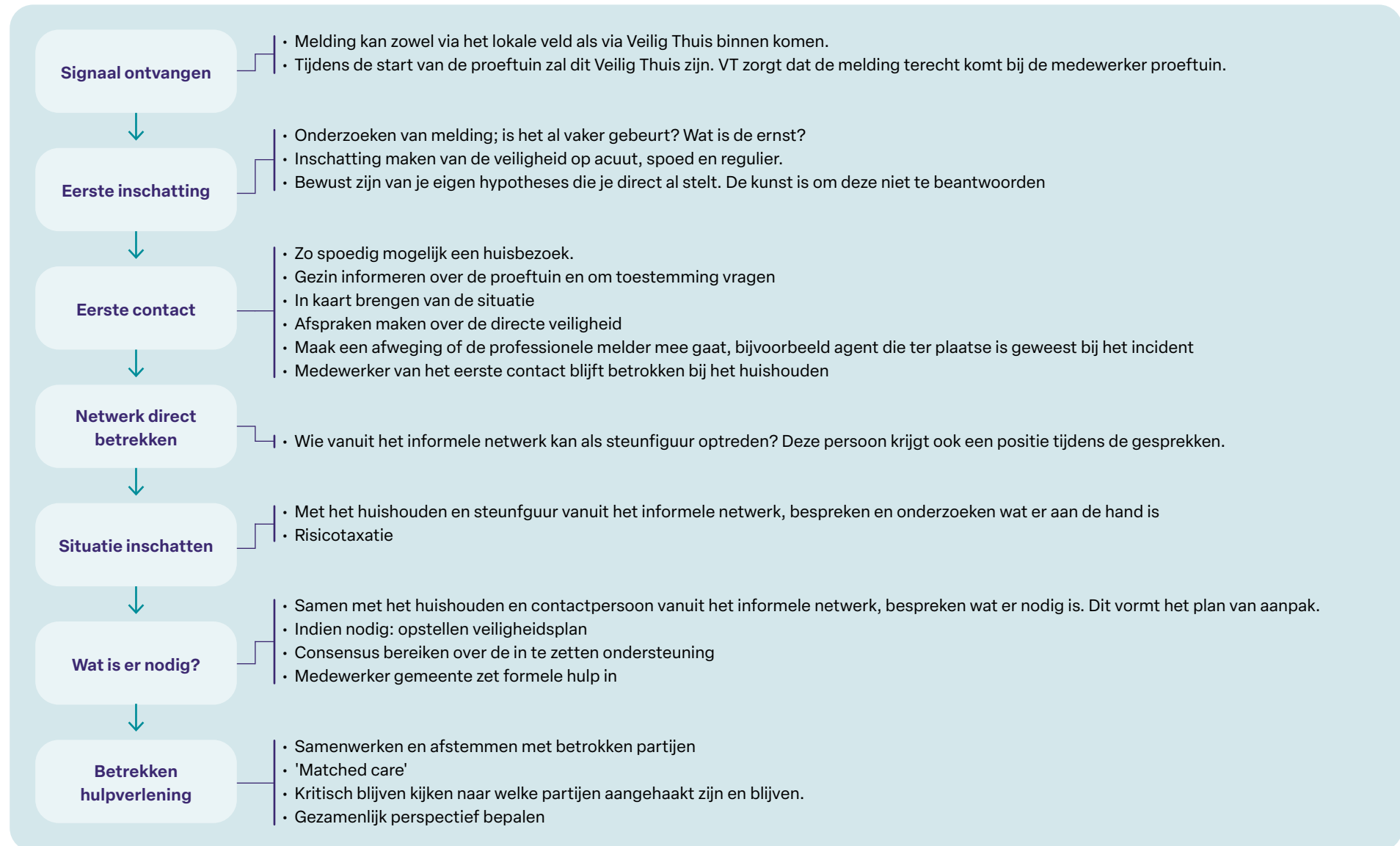
Om als formeel contactpersoon van een huishouden op te treden, is het noodzakelijk dat er een klik is met het huishouden. De contactpersoon moet oprecht betrokken en betrouwbaar zijn. Dat betekent dat die zegt wat die doet en doet wat die zegt. Deze betrouwbaarheid zorgt voor vertrouwen wat helpt om open en transparant te werken. Dit zorgt voor duidelijkheid voor alle partijen. We verwachten dat de contactpersoon in staat is om echt contact te maken, van mens tot mens. We willen zo min mogelijk wisselingen van contactpersoon. Dit gebeurt alleen op basis van inhoudelijke overwegingen en niet meer vanuit het systeem of proces.

⁶ Een lokaal team is een team dat integraal, generalistisch, interdisciplinair en outreachend werkt voor de ondersteuning en dienstverlening die een bepaalde gemeente biedt aan haar inwoners in het kader van de sociaaldomeinwetten. Bron: https://vng.nl/sites/default/files/2024-03/richtinggevend_kader_toegang_lokale_teams_en_integrale_dienstverlening.pdf

⁷ De definitie van onveiligheid en goed genoeg ouderschap dient verder beschreven te worden.

Eerste aanzet procesbeschrijving

Hieronder volgt een aanzet van een procesbeschrijving. Hierbij gaat het om een eerste uitgangspositie. Tijdens de proeftuin moet onderzocht worden wat de werkzame elementen zijn en wat niet werkt. Daarnaast is het van belang dat er beproefd gaat worden op welke manier er samengewerkt moet worden op specifieke onderwerpen. Denk hierbij aan intieme terreur, eergelateerd geweld, stalking en dreigende femicide.

4.3.1 Ervaringsdeskundigheid

Binnen de voorbereidingsgroep wordt de inzet van ervaringsdeskundigen omarmt. Door gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid is er, naast medische- en praktische kennis, een extra kennisbron beschikbaar. Dit zorgt ervoor dat de professional scherp en alert gehouden wordt en door spiegelen blinde vlekken zichtbaar worden. De ervaringsdeskundige kan gevraagd en ongevraagd advies geven binnen het team. Omdat de inzet van ervaringsdeskundigheid vrij nieuw is, zal er onderzocht moeten worden wat de toegevoegde waarde van een ervaringsdeskundige is bij de intake. Verder is het de bedoeling om na te gaan in hoeverre ervaringsdeskundigheid ingezet kan worden bij gesprekken met huishoudens.

4.3.2 Ongevraagd advies

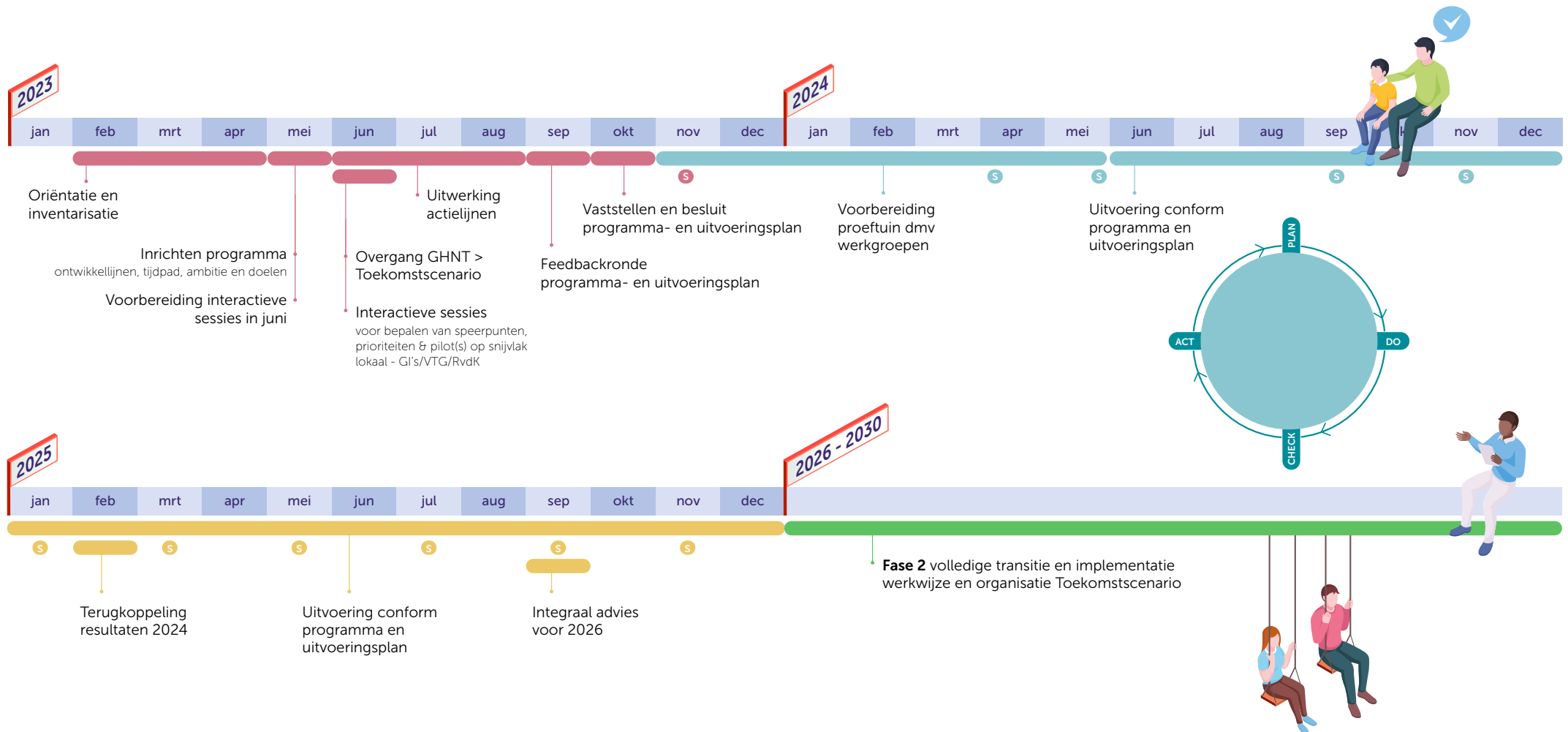
De werkgroep implementatie inhoudelijke kaders heeft aanvullend advies, naast het gevraagde advies. Deze adviezen hebben betrekking op de communicatie en de organisatie van de proeftuin.

Zorg allereerst voor een andere naam dan RVT. Denk bijvoorbeeld aan Team Samen Veilig of Samen Thuis. Informeer huishoudens goed over de proeftuin. Bijvoorbeeld door folders voor verschillende doelgroepen en leeftijden, met weinig woorden en veel beelden.

De werkgroep ziet een behoefte aan meer specialistisch getrainde professionals op de onderwerpen eerge relateerd geweld en intiem terreur. Denk na over spiegelsessies, ter verbetering van de netwerksamenwerking.

5 Tijdlijn

Stuurgroep Toekomstscenario

5.1 Workshops

In aanloop naar de proeftuin, starten we met een aantal inspirerende workshops. Het doel is om inhoudelijke kennis op te doen en elkaar beter te leren kennen:

Professional vanuit je hart	28 mei 2024	Mascha Struijk
Circulair werken	30 mei 2024	Els Bijman
Hoor en zie mij, theorie over scheiden	4 juni 2024	Villapinedo
Kick-off bijeenkomst	4 juni 2024	